

Alles voor Eva

Alles voor Eva

Hans Hoenjet

Eerste druk

2021© Hans Hoenjet

Coverontwerp: JaHo

Omslagillustratie: Harrie Kuyten

Uitgeverij Fugato

ISBN 9789464053159

The older I get, the more clearly I remember things that never happened.

Mark Twain

*Eens was de wereld vol begoochelingen.
De bomen waren kooien voor de vogels
Waarin ze machtig helder konden zingen
En fluiten konden als revolverkogels.*

Gerrit Komrij

Broek spannen

De geur van rottende herfstbladeren dreef het lokaal binnen toen meester Kwakkernaat zijn keel schraapte en ons allemaal streng aankeek. Langzaam werd het muisstil in de klas. Niemand verroerde zich, behalve de schriële Habets die nogal ongedurig was en om de haverklap spastische bewegingen met zijn armen en benen maakte.

‘Ik ga dadelijk even weg,’ zei meester. ‘Evert houdt vandaag de boel in de gaten. Laat dat een waarschuwing zijn.’

Onze namen had hij onder elkaar op het bord geschreven, daarachter moest met rode en blauwe kruisjes genoteerd worden wie er braaf of ondeugend was geweest.

‘Ik zeg nog een keertje wat er allemaal niet mag,’ zei Kwakkernaat. ‘Zonder toestemming met je buurman praten. Slaan, knijpen en schoppen. Opstaan en je bank verlaten. De klas uitlopen. Schreeuwen. Spugen. Lachen. Nou ja, jullie weten best wat ik allemaal bedoel. Wie rotzooi trapt, zal het straks berouwen!’

Het was een publiek geheim dat Kwakkernaat behalve onderwijzer ook een vorstelijk gesalarieerd verzekeringsagent was die de polissen van zijn klanten zat bij te werken wanneer we ernstig over onze rekenboeken gebogen zaten. Op zulke momenten mochten we hem onder geen enkel beding storen. Wie het toch deed, kon rekenen op een stevige uitbrander of een flinke portie strafwerk.

Elke vrijdag stuurde hij iemand voor een boodschap naar De Gruyter. Het ging hem vooral om het begerenswaardige *Snoepje van de Week* waar hij maar geen genoeg van kon krijgen. In een vitrinekast had hij trots al zijn trofeeën van het afgelopen jaar uitgesteld. Niemand mocht ze aanraken, je mocht er alleen maar naar kijken.

‘O, ja nog even dit,’ zei hij. ‘Wie vervelend is geweest, moet straks zijn broek spannen! Het is maar dat jullie het weten.’

Er gleed een satanische glimlach over zijn gezicht. Wat had hij nou toch weer voor ons in petto? Meester deed soms zo eigenaardig. Daarom vond ik het altijd fijn als hij ziek was en juffrouw Lenoir voor hem inviel. Ze was

aardig en rook heerlijk. Soms mocht ik bij haar op schoot zitten, bijvoorbeeld wanneer ze ging voorlezen uit *Wipneus en Pim*. Dat was me tot nu toe een paar keer overkomen. Ze had me weleens geknuffeld en aangehaald, maar vandaag leek dat niet te gaan gebeuren.

Met een klap trok Kwakkernaat de deur achter zich dicht. Het was enkele minuten doodstil. Pas toen werd het onrustiger. Iemand hoestte. Een andere leerling kreeg de hik. Maar het bontst maakte de schriële Habets het die ostentatief uit zijn bank klauterde en op handen en voeten door de klas ging kruipen, terwijl hij een baviaan imiteerde en oerwoudgeluiden maakte. Evert bracht zijn rode krijtje langzaam naar het bord en noteerde maar liefst drie vette rode kruisjes achter zijn naam, gegarandeerd genoeg voor een fikse aframmeling. Daar hoorde in elk geval het beruchte 'broek spannen' bij, misschien wel de strengste straf die Kwakkernaat kon bedenken.

Soms vond hij het al voldoende om een of twee snoeiharde petsen met zijn bamboetwijn op je kont te geven, maar altijd droeg hij je op om je zo ver mogelijk naar voren te bukken, zodat de stof van je broek griezelig strak kwam te staan waardoor elke klap ongenadig hard aankwam. Hij controleerde de spanning van je broek door met zijn vingertoppen je billen te beroeren. Als hij tevreden was over het resultaat verscheen er een vilein glimlachje op zijn gezicht.

Helemaal vooraan zaten de tweelingbroertjes Biemans, broodmagere kereltjes in korte broek die hun best deden er op hun voordeligst uit te zien. Ze sloegen hun armen demonstratief over elkaar en persten krampachtig hun lippen samen. Evert beloonde hun geslijm met een blauw kruisje, maar nauwelijks had hij dat gedaan of zijn ogen dwaalden naar achteren waar de dikke Belzing een klapkauwgum opblies en met een knal liet ontploffen. De slierten zaten tot in zijn haren, maar dat deerde hem niet. Hij begon te lachen en stak brutaal zijn tong uit. Dat leverde hem maar liefst vier rode kruisjes op.

Tegenover het raam, onder een schooltekening van Karel de Grote, dravend op zijn ros door een donker woud, rekte Brekelmans zich geeuwend uit. Hij verloor onverwacht zijn evenwicht en viel uit zijn bank. Vrolijk gejoel en getrappel. Iedereen schreeuwde door elkaar. Prompt trakteerde Evert hem op drie rode kruisjes en een uitroepteken waarna de rust weerkeerde.

Er waren tot dusver al een paar klasgenoten die in aanmerking kwamen voor straf maar het zag er nog niet naar uit dat er al genoeg rode kruisjes waren uitgedeeld. Vooraan begon slome Moonen uitgebreid een bullebak uit zijn neus te peuteren. Hij bestudeerde het kleinood en rook er doodgemoedereerd aan. Toen stopte hij een vinger in zijn rechteroor en begon er borende bewegingen mee te maken. Aandachtig likte hij aan zijn gele nagel. Dat leverde hem maar liefst vier rode kruisjes op. Ik weet niet eens of hij dat merkte.

Het leek of we daarmee het ergste hadden gehad. De broertjes Biemans waren inmiddels zo uitgeput van het mooi zitten dat ze hun armen even ontspanden en overdreven in- en uitademden, een ongehoorde vrijmoedigheid die Evert direct met een extra rood kruis bestraftte. Van de weeromstuit kon ik me niet meer inhouden. Een schaterlach borrelde op uit mijn buik. Evert schudde droef het hoofd en maakte krassend twee vette rode kruisjes achter mijn naam op het bord. Nu was ik ook de klos. Ik kon wel janken van ellende.

‘Wat zie ik daar?’ zei meester toen hij was teruggekeerd. ‘Kon je ze niet stil krijgen, Evert?’

Onze bewaker keek hem met open mond aan. Zijn onderlip trilde.

‘Ja, je hoort me goed. Zet ook maar een dik rood kruis achter je eigen naam.’

Deemoedig voerde Evert het bevel uit. Vervolgens gaf hij de krijtjes braaf terug aan meester en liep hij met gebogen hoofd naar zijn plaats, in afwachting van het vonnis. De hele klas zweeg bedrukt, want we wisten allemaal dat Kwakkernaat een griezelige vindingrijkheid aan de dag legde als het op het verzinnen van lijfstraffen aankwam. Zwiggend nam hij achter zijn tafel plaats. Hij keek ons allemaal vorsend aan en glimlachte zoetsappig.

‘Het doet me pijn om te constateren dat jullie niet allemaal even stil zijn geweest,’ zei hij. ‘Evert, jij maakt nog een kleine kans op strafvermindering als je me vertelt wat die andere booswichten op hun kerfstok hebben.’

‘Natuurlijk, meneer,’ zei hij behulpzaam, bijna onderdanig.

‘Laten we beginnen met de kleine Habets. Wat heeft hij uitgevreten?’

‘Hij kroop op handen en voeten door de klas en maakte piepgeluiden,’ zei Evert schor. Meteen gingen vingers omhoog. Diverse leerlingen gaven desgewenst graag een toelichting op de beschuldiging aan het adres van Habets. Hij zou een aap hebben nagedaan en ook een vieze scheet hebben

gelaten. Het was ronduit weerzinwekkend geweest, daar waren de meesten het wel over eens. ‘Het stonk zo erg, meneer,’ zei een van de tweelingbroertjes Biemans die weer met beide armen over elkaar zaten. ‘We werden er gewoon misselijk van!’

‘Maar jullie hebben toch ook een rood kruis gekregen,’ zei meester. ‘Waarom?’

‘Omdat we zo moe werden van het mooi zitten. We zaten de hele tijd netjes met onze armen over elkaar,’ zei de magerste. ‘Maar we hielden het niet meer vol. En toen kregen we ook een rood kruisje!’

‘Zand erover,’ zei Kwakkernaat. ‘Ik zal het jullie vergeven. Maar die verduivelde Habets komt er niet zo makkelijk van af. Kom eens hier, jong.’

Houterig liep Habets naar voren. Ik knabbelde nerveus op mijn kroontjespen. Door mijn oogharen zag ik dat meester de veroordeelde Habets dwong diep voorover te buigen. Hij mat de afstand van zijn hand tot diens billen en liet vervolgens zijn bamboestok een paar keer neersuizen. Telkens als de zwiepende twijg in aanraking kwam met zijn kont haalde Habets gierend adem en droop er een straaltje snot uit zijn neus. Na een wat wel eeuwigheid leek, staakte meester zijn beulswerk en bekroonde hij de straf met een virulente schop onder Habets toch al flink mishandelde kont. Die viel met een plof voorover, bleef enkele seconden beduusd liggen en krabbelde toen hijgend overeind. Bleekjes liep hij terug naar zijn plaats.

‘Zo, dat was dat,’ zei Kwakkernaat. Hij vouwde de handen achter zijn hoofd, keek ontspannen om zich heen en zei dat de tweede verdachte, Belzing, die al eerder door hem tot de orde was geroepen, nu aan de beurt was.

‘Je hebt niks geleerd van die onvoldoende voor het dictee,’ zei meester met stemverheffing. ‘Wat heb je verdorie vandaag weer gedaan, Belzing?’

‘Ik heb alleen een klapkauwgom opgeblazen,’ zei hij timide.

‘Alleen een klapkauwgom opgeblazen,’ echode meester.

‘Het spijt me zo, meneer,’ kreunde hij.

‘Heb ik je iets gevraagd?’ vroeg Kwakkernaat.

‘Nee, meneer.’

‘Zwijg dan.’

Ik keek dromerig naar de eik met de wuivende takken op het schoolplein en de goudgele bladeren die langzaam naar beneden warrelden. Er stak een

krachtige wind op. Luid getik. Striemende regen. Meester stond vermoeid op en sloot het raam zodat de geur van verrotting langzaam verdween.

‘Gaan je ouders weleens uit?’ bromde meester. ‘Komen ze onder de mensen?’

Belzing beaamde het trots. Zijn ouders gingen zeker regelmatig ergens heen, bijvoorbeeld naar het danspaviljoen waar het fameuze tango-orkest van Malando optrad of naar het plaatselijke Casino waar de Big Band van Stoll afgelopen jaar veel succes had ge oogst. Ze waren fervente liefhebbers van dansmuziek.

‘Genoeg, genoeg... Ik hoor het al,’ zei Kwakkernaat. ‘Je ouders nemen het er maar goed van, terwijl jij ondertussen voor galg en rad opgroeit. Het is toch godgeklaagd.’

Belzing liet het hoofd hangen.

‘Jong, vertel eens, wat doet je vader eigenlijk voor de kost?’

‘Hij heeft een souvenirwinkel, meneer.’

‘Mijn god, een prullenbazaar! Het is toch niet waar.’

Met een korzelig gebaar beduidde hij hem naar voren te komen. Belzing slikte en begon de afstand van zijn bank naar het podium te overbruggen, een alleszins overzichtelijk en kort traject, ware het niet dat hij zo traag voortbewoog dat het eindeloos scheen te duren.

‘Schiet je verdorie een beetje op? We hebben niet tot Sint Juttemis!’

Eindelijk was Belzing gearriveerd waar hij moest zijn. Kwakkernaat stond met een ruk op, pakte hem bij zijn nekvel en dwong hem te knielen zodat hij hoog boven hem uittorende.

‘Je bent me een lijntrekker,’ beet meester hem toe. ‘Een onverbeterlijke nietsnut!’

Hij verkocht hem een forse trap zodat de beklagenswaardige Belzing met zijn voorhoofd bijna tegen de ribbels van de radiator knalde en een gierend geluid produceerde.

‘Bah,’ zei meester. Ik word gewoon misselijk van je. Je bent geschorst voor vanmiddag. Ingerukt, mars!’

Met gebalde vuisten volgde ik de verrichtingen van Kwakkernaat die er steeds meer van leek te genieten iedereen tot op het bot te vernederen. Volgens mij verheugde hij zich nog het meest op de lijfstraf van de slome Moonen. Brekelmans die uit zijn bank was gevallen en daarvoor maar liefst drie rode kruisjes had gekregen, kreeg op een wonderbaarlijke wijze

vergiffenis, maar Moonen die schuw de aanklacht aanhoorde ('Snot en oorsmeer eten, meneer, ja dat deed hij. Hij lachte er zelfs bij!', klikte iemand) was er gloeiend bij. Meester hoorde het allemaal hoofdschuddend aan en masseerde zijn voorhoofd, alsof hij zelf nog het meest had te lijden onder al dat wangedrag.

'Moonen, is het echt waar wat ik hoor, jong?'

'Niet heus,' zei hij aarzelend. 'Het gebeurde per ongeluk.'

'Horen jullie dat?' vroeg meester met zijn hand achter zijn oor. 'Heb ik dat goed verstaan? Het ging per ongeluk! Mijn hemel, wat moet ik hiermee?'

Hij verrees in zijn volle lengte, wreef in zijn ogen en begon driftig door de klas te ijsberen. Zijn schoenzolen knerpten angstaanjagend. Toen hij bij Moonen was aangeland, pakte hij hem bij zijn haren en sleurde hem uit de bank.

'Kom maar eens mee,' zei Kwakkernaat. 'Je bent een boef in de dop. Een ventje dat al de eerste schreden op het pad van het kwaad heeft gezet en denkt leuk te zijn door bullebakken op te peuzelen. Waar moet het heen met jou?'

Hier moesten we allemaal ernstig over nadenken. Sommige leerlingen deden fluisterend enkele suggesties, anderen schudden alleen maar het hoofd. Stilletjes hoopte ik dat Moonens straf onmiddellijk uitgevoerd zou worden, zodat het tenminste snel achter de rug was, maar Kwakkernaat had inmiddels de smaak goed te pakken. Hij omvatte Moonens schouders, kneept er zo hard in dat hij bijna ineenkromp en siste dat zijn misstappen absoluut onvergeeflijk waren.

'Met jouw kunstjes heb ik wel meer te stellen gehad,' zei hij vol verachting. 'Vorige maand had je bijvoorbeeld de tafeltjes niet geleerd. En nu dit weer. Broek spannen!'

Moonen deed zonder enig protest wat hem gevraagd werd. Kwakkernaat haalde diep adem, bewoog zijn bamboezweep naar achteren en liet het martelwerktuig meedogenloos op zijn billen neerkomen. O, wat kreeg hij ervanlangs! Bij elke klap verstijfde Moonen en toch gaf hij geen kik, zelfs toen meester hem aan het eind van de aframmeling nog een geweldige trap onder zijn kont gaf.

'Nou zouden we verdorie jou bijna vergeten,' zei hij met spijt in zijn stem en kwam naar mijn bank. Hij grijnsde sluw.

‘Maar ik heb alleen maar gelachen, meester. Lachen is toch niet verboden?’ zei ik.

Hij schudde zijn hoofd en hoonde: ‘Lachen niet verboden? Jongen, lachen is hier ten strengste verboden! Als je dat maar weet. Onmiddellijk mee naar voren en broek spannen.’

Het hart klopte in mijn keel. Nou zou ik ervan lusten. Dat kreeg je ervan als je je vrolijk maakte over het lot van anderen en zelf buiten schot wilde blijven. Eigen schuld, dikke bult. Gelaten plantte ik de handen op mijn knieën, boog zo ver mogelijk naar voren en beet op mijn lip in afwachting van de klappen.

Op datzelfde moment zwaaide de deur open. Tussen mijn benen door zag ik in een halo van licht juffrouw Lenoir staan, ze leek wel neergedaald uit de hemel, zo mooi was ze. Ze was mijn reddende engel, een goedhartige fee die me kwam verlossen uit de klauwen van een wrede meester. Ze glimlachte liefstallig en hield een gitaar met gekleurde linten in haar rechterhand. Haar blonde haren golfdën tot op haar schouder en haar lichtblauwe jurk hing in bevallige plooiën om haar slanke lichaam.

Kwakkernaats bamboestok bleef dreigend boven mijn billen zweven. Hij hield zijn adem in. Gespannen keek ik tussen mijn gekromde benen door naar juffrouw Lenoir die langzaam dichterbij kwam om de zaak eens goed in ogenschouw te nemen.

‘Wat is hier aan de hand?’ vroeg ze verwonderd. Ze hield de Spaanse gitaar voor haar borsten en kwam aarzelend dichterbij. Meester kuchte een beetje gegeneerd.

‘Ik zou vanmiddag muziekles komen geven. Dat hadden we toch zo afgesproken?’ zei ze.

‘Och, dat was ik nou helemaal vergeten,’ antwoordde meester kruiperig. ‘Jong, ga maar naar je plaats.’

Met een rood hoofd kwam ik overeind en sjokte naar mijn bank terwijl ik triomfantelijk om me heen keek.

Juffrouw Lenoir glimlachte vergevingsgezind en ging schrijlings op een tafeltje zitten. Dankbaar keek ik haar aan. Ze stemde de snaren, sloeg een akkoord aan en begon een mooi liedje te zingen. Het was *Klein Vogelijn*. Meester was ondertussen met een stapeltje verzekeringspolissen achterin de klas gaan zitten en bladerde stuurs door zijn paperassen.

Nadat we het liedje een paar keer geoefend hadden, daalde er een weldadige rust over de klas neer en herhaalden we het grappige lied *Fidel* dat we de vorige muziekles geleerd hadden. We zongen: *'Ik moet je wat vertellen van onze kleine hond/Die had vanmorgen bijna mijn schoentje in zijn mond/ Ik riep Fidel, Fidel... Fidel, Fidel blijf staan!/ Toen is hij met mijn schoentje naar de Rozenstraat gegaan.'*

Tegen het eind van de muziekles bedankte meester Kwakkernaat haar overdreven aardig, wandelde naar voren en ging weer achter zijn lessenaar zitten. Hij keek ons stuurs aan, schraapte zijn keel en zei dat we minstens een bladzijde met redactiesommen moesten maken voordat de schoolbel ging.

'Het is nog lang geen vier uur!' zei hij na een korte pauze. 'Dus neem je rekenschrift en hou je mond.'

Met tegenzin deden we wat hij ons opgedragen had. Juist toen ik me afvroeg hoelang een fietser er eigenlijk over deed om een afstand van 45 kilometer tussen A en B af te leggen bij een snelheid van 20 km per uur voelde ik een tochtvlaag langs mijn slapen strijken. Kwakkernaat had het raam weer opengedaan. Nu was de geur van rottende bladeren weer duidelijk te ruiken. Ik keek op en zag dat meester me bijna onhoorbaar genaderd was.

'Je hebt geluk gehad,' fluisterde hij. 'Je mag juffrouw Lenoir wel op je knietjes bedanken!'

'Jawel, meester' zei ik. 'Ze is heel lief.'

'Jij zegt het,' bromde hij, liep weg en ging weer achter zijn lessenaar zitten. Daar boog hij zich opnieuw over zijn polissen, terwijl ik op een redactiesom zwoegde en af en toe een blik op de wuivende takken achter het venster wierp. De zon kroop aarzelend tevoorschijn achter de wolken. Het was gelukkig opgehouden met regenen.

Een karretje over de zandweg reed

Meester Bardoel zou ons na de herfstvakantie laten kennismaken met zijn elektronisch orgeltje dat hij helemaal uit eigen zak had betaald en dat uitsluitend in onze klas mocht worden gebruikt. Zijn collega's hadden geen cent bijgedragen aan het instrument en moesten zich blijven behelpen met de ouwe xylofoon en de gammele Spaanse gitaar van school. Op een maandagmorgen in november droeg hij het apparaat plechtig de klas binnen en parkeerde het in de hoek van het lokaal. Het orgeltje was verpakt in een zwart foedraal met de merknaam Solista, een naam die mij nogal exotisch en exclusief voorkwam.

Arno Messing, wiens vader een handel in tweedehands piano's en orgels dreef, had die ochtend met schrille piepstem verkondigd dat dergelijke elektronische orgeltjes tot de laatste innovaties in de muziekindustrie konden worden gerekend en dat het geluid van een Solista, dat werd voortgebracht door een minuscule versterker en een ingebouwde luidspreker, zelfs bij de meest verwende luisteraars respect afdwong.

Het was moeilijk voorstelbaar dat Bardoel de juiste persoon was om zo'n kostbaar instrument te bespelen. Als je alleen al zijn verschijning zag, begon je spontaan te twijfelen aan zijn gevoel voor ritme en harmonie. Meester had zijn uiterlijk beslist niet mee. Hij had een doorgroefd gelaat, een knolneus en bloemkooloren, kortom een gezicht dat eerder afkeer dan sympathie opwekte. Bovendien verkeerde hij voortdurend in een hoge staat van opwinding, wat bleek uit zijn permanent blozende wangen en uitpuilende ogen. Je hoefde maar een kik te geven of hij kon woedend worden. Bardoel was allerm minst toonbeeld van rust of zelfbeheersing, veeleer een beklagenswaardige zenuwlijder. Stilletjes hoopte ik dat het spelen op het elektronisch orgeltje een heilzame invloed op zijn gestel zou hebben waardoor hij vriendelijker, zachtaardiger en milder zou worden.

Ik was dan ook benieuwd toen hij zei dat we genoeg gerekend hadden en kennis mochten maken met zijn nieuwe aanwinst. Hij boog zich voorover om het instrument uit te pakken. Ademloos keek ik toe. Uit het zwarte foedraal kwam een met leer beklede, platte doos die voorzien was van een

prachtig toetsenbord. Hij zette het apparaat op tafel en keek er een tijdje peinzend naar. Toen hij het snoer had afgerold kwam hij erachter dat de kabel net iets te kort was om het stopcontact te bereiken en verscheen er een verstoorde uitdrukking op zijn gezicht.

Bardoel wenkte me. Nurks gaf hij me de opdracht een verlengkabel bij de bovenmeester te halen. Ik schoot snel de gang op en rende naar het lokaal waar meneer Duyzels les gaf. Bedeesd klopte ik aan.

‘Wat moet je?’ vroeg hij.

‘Een verlengsnoer voor het orgeltje van meneer Bardoel, alstublieft’, zei ik.

‘Mijn God, nu dat alweer,’ zei hij. ‘Wacht maar even.’

Met stramme passen begaf hij zich naar het berghok. En terwijl ik nieuwsgierig op zijn terugkeer wachtte, begon de klas unisono een hels geloei en oorverdovend voetgetrappel te produceren. Gelukkig duurde het niet lang of meneer Duyzels keerde terug met een haspel. Het werd meteen weer stil. Hij drukte me op het hart het verlengsnoer op tijd weer terug te brengen, anders zou hij me wel weten te vinden. Ik beloofde hem dat met de hand op het hart en rende als een haas terug naar Bardoel.

Deze stond me met een van ongeduld vertrokken gezicht op te wachten en trok de kabel zowat uit mijn handen, zodat ik niet eens meer de kans kreeg hem te vertellen dat het verlengsnoer op tijd weer bij meneer Duyzels moest worden ingeleverd. Voorzichtig rolde hij de kabel af en plugde de geaarde stekker in het stopcontact.

Hij beende terug naar de Solista, draaide aan een schakelaar en drukte op enkele toetsen. Een affreus geluid knerste uit de luidspreker. Vermoedelijk moest de versterker eerst afgeregeld worden en zouden er daarna welluidende klanken uit het instrument komen, maar die middag moesten we ons helaas tevreden stellen met het lelijke gekners van het elektronisch orgeltje dat Bardoel met zoveel bombarie de klas had binnengehaald.

Hoe hij zich ook inspande, mooier werd het er de volgende dagen niet op, ondanks alle moeite die hij zich getroostte om het kreng juist af te stellen. Volgens Arno Messing kwam het allemaal door een kardinale fout die Bardoel had gemaakt. Hij zou het instrument bij een communistisch postorderbedrijf in Polen hebben gekocht. Van zijn vader had hij gehoord, dat er achter het IJzeren Gordijn fabrieken waren die zich gespecialiseerd

hadden in het namaken van Solista-orgeltjes, instrumenten met zo'n abominabele geluidskwaliteit dat de honden er geen brood van lustten. Vermoedelijk, zo beweerde Messing, was meester gewoon te krenterig geweest om het volle pond voor een Duits kwaliteitsproduct te betalen en had het allemaal weer op een koopje gemoeten. Zo komen gierigaards te pas, had hij er monkelend aan toegevoegd.

Toch bleef Bardoel zijn instrument vol toewijding bespelen. Achtereenvolgens bracht hij alle klassiekers uit het zangboek *Kun je nog zingen? Zing dan mee!* ten gehore. Wanneer hij krampachtig op zijn nieuwe orgeltje speelde en overdreven articulerend de tekst van zijn geliefde liedjes zong, trok er soms een onverlaat de stekker uit het stopcontact, zodat de Solista abrupt zweeg. De hele klas bulderde dan van het lachen, zelfs wanneer Bardoel ons zuur aankeek en kwaad werd.

'Wie deed dat?' schreeuwde hij soms giftig, maar nooit meldde de dader zich. Gefrustreerd liep hij dan naar het stopcontact, deed de stekker er opnieuw in en keerde terug naar zijn orgeltje.

Dit was al een paar keer gebeurd toen de bom eindelijk barstte. We waren al halverwege *Een karretje over de zandweg reed* en zongen uit volle borst mee toen het orgeltje er plotseling de brui aan gaf. Er had kennelijk weer iemand aan het snoer gerukt. Bardoel werd ziedend. Zijn adamsappel wipte op en neer en er zwol een ader in zijn hals op. Hij keek ons bars aan en zei knarsetandend: 'Ik zal niet rusten voordat de boosdoener zich heeft gemeld.'

Tijdens het speelkwartier op het schoolplein werd er duchtig gespeculeerd over straf die Bardoel voor de dader in gedachten had. Volgens Messing had hij onder zijn woning een speciale martelkelder ingericht, met allerlei gesels, zwepen, tangen en wat je nog meer aan afschrikwekkende torturen kon bedenken. Bardoel was een gemenerik, beweerde hij, die man kende geen groter genoegen dan jongens te pijnigen. Ik dacht dat het wel meeviel met zijn sadisme en dat hij ons gewoon de stuipen op het lijf wilde jagen.

Ondertussen was de Solista geruisloos uit de klas verdwenen. Wat was er met het instrument gebeurd? Had hij het orgeltje verkocht? Niemand die het wist. Ik fantaseerde dat Bardoel er voortaan in zijn vrije uurtjes alleen nog maar thuis op musiceerde.

Kort voor de kerstvakantie leek er een kentering op til. Meneer Bardoel had zich blijkbaar over de teleurstelling van het verschrikkelijke orgeltje

heengezet en de strijdbijl begraven. Het leek zelfs alsof het een stuk beter met hem ging, want hoewel hij af en toe nog weleens een oorvijs uitdeelde of de bordenwisser naar het hoofd van een onruststoker gooide, gedroeg hij zich voor het overige voorbeeldig.

Zijn stemming leek bijna opgewekt toen hij de klas binnenstapte met een fonkelnieuw instrument. Dat zat ook in een foedraal. Toen hij de hoes had opengeritst, zagen we geen buikorgeltje maar een rode Hohner trekharmonica. Hij gespte de draagbanden om zijn schouder, ging er pontificaal mee voor de klas staan en beroerde zo lang de toetsen tot we een reeks bedwelmende klanken hoorden. Er verscheen een tevreden grijns op zijn gerimpelde gezicht. Soepel speelde hij *Wie rusten wil met luste* op zijn accordeon. Meester deed dat met zichtbaar plezier en zong zo luid, dat zijn stem zelfs tot op het schoolplein te horen moet zijn geweest.

Aan het slot van het lied applaudisseerden we allemaal enthousiast. Niemand had ooit gedacht dat meneer Bardoel zo mooi kon spelen. Hij had de toetsen van de Hohner met zoveel flair en plezier bepoteld dat hij zichzelf had overtroffen. Er was zelfs een weemoedige uitdrukking op zijn gezicht verschenen, zodat het nauwelijks voorstelbaar was dat dit onze humeurige meester was.

Hij nam de complimenten van de klas voor zijn virtuoze spel dankbaar in ontvangst en kondigde vol bravoure aan dat hij ons nu zou trakteren op het wereldberoemde *Der Rattenfänger von Hameln*. Ik stootte mijn buurman aan en stak mijn duim omhoog, maar Messing, draaide zich om en fluisterde dat meneer Bardoel vermoedelijk in de oorlog de Duitsers ergens bij had geholpen, anders zou hij zulke verdacht schlagers nooit zingen. Ik haalde mijn schouders daarover op en bereidde me voor om met volle teugen van het ontroerende lied te gaan genieten. Vol overgave zong meester het eerste couplet. Toen de laatste klanken waren weggestorven, viel er een ongemakkelijke stilte in de klas. Messing verhief zich in zijn volle lengte. Hij kuchte nadrukkelijk en zei dat dit nummer hem sterk deed denken aan een berucht oorlogslied, alleen kon hij even niet op de naam komen, maar hij zou het aan zijn vader vragen, want die had vroeger in het verzet gezeten en was zodoende goed op de hoogte van het bekende moffenrepertoire.

Getergd keek Bardoel hem aan. Je zag dat woede en verontwaardiging in hem om voorrang streden. Niettemin zei hij vol zelfbeheersing dat hij Messings opmerkzaamheid enorm op prijs stelde, maar dat het antwoord

van zijn vader hem hoegenaamd geen fluit interesseerde, omdat de tekst van dit prachtige lied door de eerbiedwaardige meneer Goethe was geschreven, een grote geest die niets had uit te staan met de donkerbruine beweging waar Messing aan refereerde.

Meester zou het incident niet licht vergeten. We moesten de rest van dat jaar de wrange vruchten plukken van Messings brutaliteit. Voortaan nam meneer Bardoel zijn geliefde trekharmonica niet meer mee naar school en verzonk hij in een gepijnigd stilzwijgen als iemand het waagde hem te vragen waarom hij er niet meer op speelde. Ten slotte leek hij zich te hebben neergelegd bij het onvermijdelijke en haalde hij de ouwe Spaanse gitaar van school weer tevoorschijn wanneer hij muziekles moest geven. Maar zo bijzonder als zijn verrichtingen op de Solista of de Hohner is zijn spel jammer genoeg nooit meer geworden.